

Analiza problemów społecznych z perspektywy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieńcu

Gmina Zbrostawice licząca około 15000 mieszkańców położona jest na obrzeżach aglomeracji górnośląskiej. Gminami ościennymi są Tarnowskie Góry, Gliwice, Zabrze, Bytom, Tworóg, Pyskowice. Na terenie gminy położonych jest 21 sołectw. W każdym sołectwie był PGR, społeczność tam zamieszkująca miała pracę, mieszkanie, opiekę zdrowotną, wiele przywilejów. Jednak w konsekwencji transformacji systemowej, niedoskonałych rozwiązań restrukturyzacyjnych doprowadzono do zaniedbań całych terenów.

Dziedzictwo PGR-ów oddziałuje na wszystkich mieszkańców pogłębiając i tak nie łatwą sytuację najbardziej narażonych na wykluczenie grup społecznych. Obszary te cechuje niski współczynnik aktywności zawodowej, występuje duża koncentracja ludzi biednych o wyuczonej bezradności. Większość osób to klienci pomocy społecznej z którymi cały czas pracujemy w różnych formach aby chociaż w niewielkim stopniu pomóc i ograniczyć dziedziczenie biedy z pokolenia na pokolenie.

Główne problemy społeczne w gminie to od lat bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, a w mniejszym stopniu bezdomność, sieroctwo, przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Projekt „Otwarte drzwi – aktywizacja mieszkańców gminy Zbrosławice”

Projekt współfinansowany jest przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2008-2013.

Projekt realizowany jest ze względu na brak pracy i uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej. Obszar gminy Zbrosławice został objęty programem ze względu na duży odsetek społeczeństwa zagrożony wykluczeniem społecznym. Problemami z jakimi boryka się społeczność to niska świadomość społeczna i zawodowa, brak umiejętności poruszania się po rynku pracy. Realizacja projektu poprzez praktyczne szkolenia zawodowe i wsparcie w zakresie pobudzenia aktywności i nauczania odpowiednich zachowań, przyczynia się do eliminacji tych barier.

Celem projektu jest wyrównywanie szans, zwiększenie świadomości i umiejętności społecznych całych rodzin korzystających z pomocy gops-u z terenu gminy Zbrosławice. Zakłada się że cel ten zostanie osiągnięty poprzez opracowanie odpowiednio indywidualnego programu pracy z osobą, rodziną, szkolenia, usługi doradcze, psychologiczne.

Projekt jest istotnym elementem realizacji założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbrosławice na lata 2006 – 2015 i jest zgodny z jej celem strategicznym A : Profesjonalna pomoc społeczna zmieniająca świadomość społeczną, wspierającą jakość życia społeczności lokalnej oraz D: Dążenie do usamodzielniania się osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej.

Edycje projektu – pierwsza edycja

Pierwsza edycja odbyła się w 2008r. w okresie od 01.07.2008r. do 31.12.2008r.

Grupą docelową było 8 osób nieaktywnych zawodowo będących w wieku aktywności zawodowej, korzystających z świadczeń pomocy.

Celem projektu było wyrównanie szans i zwiększenie mobilności zawodowej, społecznej i samorozwojowej mieszkańców. Zakładano iż cel ten zostanie osiągnięty poprzez szkolenia, usługi doradcze, psychologiczne.

Realizacja projektu odbywała się w oparciu o kontrakt socjalny.

Druga edycja 01.01.2009r. - 31.12.2010

Grupą docelową było 56 osób naszej gminy, które korzystały z pomocy społecznej. Były to osoby będące w wieku aktywności zawodowej, osoby bezrobotne zatrudnione i poszukujące pracy. Wśród wszystkich osób objęto programem 3 osoby zatrudnione, korzystające z świadczeń pomocy społecznej oraz 3 osoby powracające do projektu. Analiza środowiska i wynikłych problemów wykazała, że grupą wymagającą wsparcia były osoby korzystające ze świadczeń OPS-u w wieku 20-55 lat i ich rodziny. Objęto wsparciem również osoby współzamieszkujące aby przy pomocy wszelkich możliwych narzędzi zwiększyć efektywność podejmowanych decyzji. Zakłada się iż objęcie wsparciem całej rodziny w tym dzieci pozwoli uniknąć sytuacji dziedziczenia biedy i tym samym umiejętność radzenia sobie ze swoją trudną sytuacją życiową .

Poprzez realizację projektu wykorzystując instrumenty aktywnej integracji prowadzone były usługi; doradcy zawodowego, asystenta rodziny, prowadzone były treningi kompetencji życiowych, umiejętności społecznych i zawodowych. W ramach realizacji projektu prowadzono warsztaty edukacyjne z zakresu podnoszenia kompetencji społecznych , rodzicielskich, komunikacji interpersonalnych, umiejętnego rozwiązywania konfliktów. W zależności od indywidualnych potrzeb przeprowadzono treningi budżetowe, zarządzania czasem, spędzania wolnego czasu treningi higieny, kulinarne, porządku czy korzystania z usług i innych czynności dnia codziennego. Koszt wsparcia uczestników projektu był indywidualnie zróżnicowany. Praca z rodziną w ramach kontraktów socjalnych prowadzona była przez pracownika socjalnego i obejmowała wsparcie finansowe oraz psychiczne.

Rezultaty projektu były zgodne z założeniami Planu Działania i wynikały z zadań projektu.

Zakładanymi rezultatami w odniesieniu do uczestników projektu były:

- poprawa predyspozycji osobistych, nabycie umiejętności praktycznych i ukształtowanie właściwych postaw a w szczególności:
 - zwiększenie zdolności i sprawności komunikacyjnej
 - wzrost pewności siebie i podniesienie samooceny
 - umiejętność poruszania się na rynku pracy
 - wzmocnienie wsparcia rodziny
 - wzrost jakości świadczonych usług przez OPS w Zbrosławicach
 - zwiększenie umiejętności społecznych

Koszty projektu wyniosły w 2009 r. 196 667,95 zł wkład własny wyniósł 19 360,22 zł. W 2010r. Koszty wyniosły 276 048,05 zł , wkład własny 30 274,96 zł.

Trzecia edycja 01.01.2011-31.12.2011

Uzasadnieniem realizacji projektu było głównie; bezrobocie i uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej. Z punktu widzenia skutków społecznych na terenie gminy wzrasta tendencja do tworzenia się enklaw (skupisk biedy). Tereny te są wykluczone społecznie, bierna postawa wobec otoczenia jest przyczyną powstania tego zjawiska. Projekt zakładał zawarcie indywidualnych kontraktów socjalnych z klientami GOPS z terenu całej gminy, organizację PAL i działań środowiskowych dla mieszkańców ul. Karola Miarki, a szczególnie z uwzględnieniem 2 bloków komunalnych nr 3 i 4 co zostało zrealizowane.

Cele

- zwiększenie wiedzy na temat potrzeb i problemów grup i społeczności
- zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym lub zawodowym
- zintegrowanie środowiska lokalnego przez podniesienie zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie problemów lokalnych.
- nabycie umiejętności społecznych przez uczestników projektu
- Zwiększenie więzi rodzinnych

Grupy docelowe to osoby w wieku aktywności zawodowej (18-64 lat) , zagrożonych wykluczeniem społecznym, funkcjonujących w rodzinach wykazujących niewydolność społeczną, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Program przewiduje również działania skierowane do osób niepełnosprawnych lub nieaktywnych zawodowo z powodu z uwagi na opiekę nad dziećmi lub osobami zależnymi. Projekt PAL skierowany był również do osób mieszkających na ul. Plac Miarki, ze szczególnym uwzględnieniem dwóch bloków komunalnych nr 3 i 4 .

W ramach kontraktu socjalnego podjęto działania tj. ; praca z rodziną, osobą w ramach kontraktów socjalnych prowadzonych przez pracowników socjalnych było udzielanie wsparcia finansowego i psychicznego. W ramach projektu zrealizowano również przeprowadzanie warsztatów edukacyjnych z zakresu poruszania się po rynku pracy oraz umiejętności wychowawczych.

Głównym rezultatem projektu była poprawa predyspozycji osobistych, nabycie umiejętności praktycznych, sprawność komunikacji, wzrost pewności siebie, wzrost samooceny, zwiększenie umiejętności społecznych, integracja społeczności lokalnej, wzrost poziomu wiedzy, przeciwdziałania marginalizacji społecznej i problemu alkoholowego.

Koszty projektu wyniosły 211 583,62 zł, wkład własny wyniósł 22 216,28 zł

Czwarta edycja 01.01.2012- 31.12.2013

Uzasadnieniem realizacji projektu było przeciwdziałanie problemom mieszkańców gminy takich jak; niski poziom kompetencji społecznej, uzależnienie od środków psychoaktywnych, alkoholowych, niski poziom partycypacji w obszarze edukacji i kultury , wycofanie z aktywności lokalnej.

Projekt zakładał realizację instrumentów aktywizacji edukacyjnej skierowanie i sfinansowanie zajęć szkolnych związanych z uzupełnieniem wykształcenia.

Grupą docelową byli mieszkańcy Gminy Zbrosławice,

- w wieku aktywności zawodowej (18-64 lat)
- zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu niskiej aktywności zawodowej
- w rodzinach wykazujących niewydolność społeczną, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego
- w rodzinach z osobami niepełnosprawnymi lub dotkniętymi chorobą.

Wybór grupy docelowej w projekcie PAL został wykonany w oparciu o doświadczenia z poprzednich lat oraz w oparciu z pracownikiem socjalnym i służbami publicznymi.

Projekt zakładał realizację instrumentów Aktywizacji edukacyjnej; skierowanie i sfinansowanie zajęć szkolnych, związanych z uzupełnieniem wykształcenia .

Realizacja projektu pozwoliła na podniesienie skuteczności i efektywności realizowanego wsparcia dla klientów GOPS. W trakcie projektu były prowadzone działania o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, aktywizującym, integracyjnym, motywującym i profilaktycznym.

Z analizy dokumentacji pracowników socjalnych wynika, że barierą w ponownej reintegracji społecznej i zawodowej osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej jest brak motywacji do podjęcia zmian. Większość z tych osób miała możliwość podjęcia czynności ku zmianom, jednak w większości przypadków nie zostały one wykorzystane. Opisane problemy wskazują na konieczność objęcia tych osób instrumentami, które będą w głównej mierze ukierunkowane na zmotywowanie do podjęcia pozytywnych zmian i ponownej integracji ze społeczeństwem a w dalszej perspektywie reintegracji zawodowej. W tym celu został zastosowany model KGR (Konferencji Grupy Rodzinnej). KGR w ramach kontraktów socjalnych skierowany był do wybranych rodzin, osób, korzystających z świadczeń z pomocy społecznej, wskazanych przez pracowników socjalnych z terenu całej gminy.

Wybór grupy docelowej oraz obszar realizacji PAL został dokonany w oparciu o doświadczenia pozyskane podczas realizacji projektu w poprzednich latach oraz o konsultacje z pracownikami socjalnymi i innymi służbami publicznymi (np.Policja, Straż Gminna itp). Celem projektu było zawarcie 23 indywidualnych kontraktów socjalnych poprzez które w ramach uczestnictwa w KGR miały wzocnić się więzi rodzinne.

Koszty projektu w roku 2012 wyniosły 233 583,09zł (wkład własny 29 210 zł), w 2013 wyniosły 332 570,76 zł a wkład własny wyniósł 44 390,00 zł.

Piąta edycja 01.01.2014-31.12.2014

Projekt realizowany jest dla osób spychanych na margines społeczny, ludzi, którzy wymagają wsparcia od specjalistów. Często zdarza się, że dzieci z takich rodzin powtarzają zachowania swoich rodziców, nie są motywowane do nauki i uczęszczania do szkoły. Zdarza się, że dzieci są skrajnie zaniedbane, wchodząc w dorosłość nie wiedzą jak dbać o swój wizerunek.

Projekt realizowany jest żeby przeciwdziałać takim problemom młodych mieszkańców gminy

(15-30 lat). Działania zaplanowane w projekcie mają zapobiec dziedziczeniu postaw rodziców będących klientami GOPS. Realizacja projektu pozwala podnieść kompetencje społeczne młodych ludzi i przyczyni się do integracji społeczności lokalnej. Działania projektu są adresowane do osób uczęszczających do szkół gimnazjalnych z terenu naszej Gminy. Uczestnicy projektu pochodzą z rodzin objętych pomocą GOPS-u przez często są wykluczeni przez środowisko rówieśnicze. Takie osoby często mają niskie poczucie własnej wartości gdyż czują się napiętnowani. Ponieważ klasa w ich przypadku jest otoczeniem i społecznością, projekt skierowany jest do takich osób.

W okresie wakacyjnym odbywają się zajęcia pozaszkolne w zespole szkół w Kamieńcu, zajęcia sportowe oraz w świetlicy opiekuńczo – wychowawczej w Ptakowicach – zajęcia artterapii. Ponadto zorganizowana została dwudniowa wycieczka do Dzierżna nad zalew.

W projekcie udział bierze 20 uczestników, którzy realizują indywidualne kontrakty socjalne. Osoby są objęte Programem Wsparcia Indywidualnego tzw. "Metoda Towarzystwa". Każdy uczestnik ma przydzielonego doradcę indywidualnego, który wspiera osobę w procesie realizowania wyznaczonego celu, jego zadaniem jest motywowanie i zachęcanie do działania jak również okazywanie pomocy w rozwoju indywidualnym.

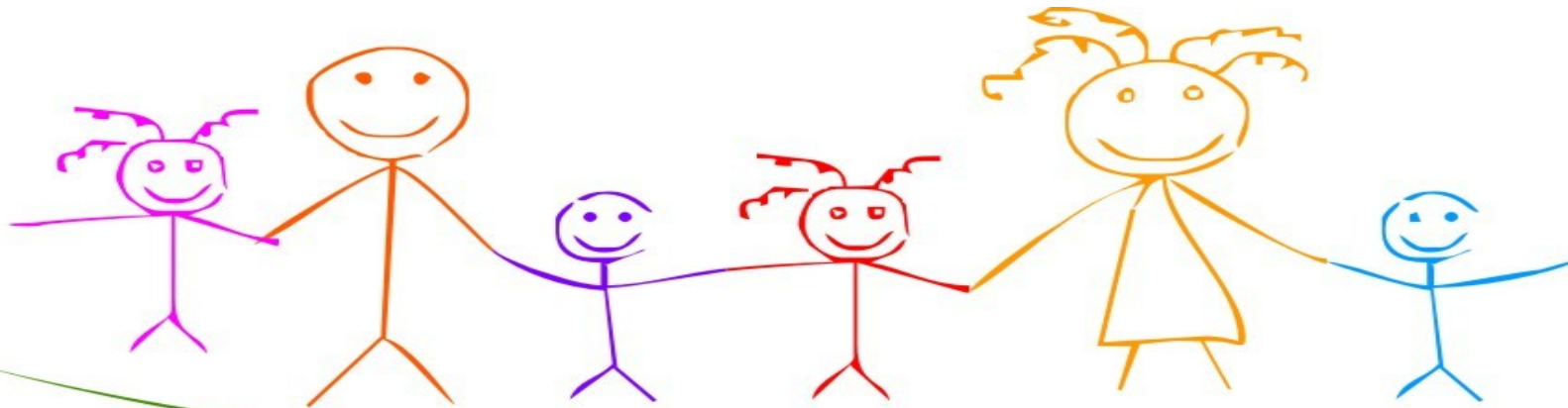
W ramach projektu działa również Punkt Porad Obywatelskich gdzie przyjmują specjaliści udzielający specjalistycznych porad z zakresu prawa i ogólnych norm społecznych, pedagogicznych, poradnictwa finansowego i doradztwa zawodowego.

Koszty projektu zaplanowane na 2014 r. to 327 553,85 zł wkład własny 42 582,00 zł.

Asystenci Rodziny

Realizacja powyższego projektu pozwoliła nam spojrzeć na potrzeby naszych podopiecznych pod innym kątem. Potrzeby jakie wynikły to m.in. brak nawyku podstawowych umiejętności tj. odpowiednia opieka nad dziećmi, zadbanie o siebie, higienę, gospodarowanie budżetem domowym czy umiejętność zachowania się w urzędach i instytucjach. W związku z tym w 2009 tu. Ośrodek wprowadził usługę asystenta rodziny. Asystenci funkcjonują w ośrodku do dzisiaj. Obecnie zatrudnionych jest 4 asystentów, z ich pomocy korzysta 37 rodzin. Asystenci współpracują z pracownikami socjalnymi. Efektem pracy jest zmiana postaw podopiecznych wobec problemów i ich potrzeb, zmiana sytuacji życiowej, inne spojrzenie na sytuację w której rodzina się znalazła.

Prowadzony był również 5 – cio modułowy program profilaktyczny który obejmował poznawanie mechanizmów uzależnienia, grupa zapobiegania agresji, trening asertywności wobec sytuacji alkoholowych, promowanie trzeźwego stylu życia. Zajęcia były prowadzone przez animatorów społeczności lokalnych. Zorganizowany był również piknik przy współpracy uczestników, wolontariuszy i pracowników Gops pn. "Wśród sąsiadów" który miał na celu pokazanie pozytywnych postaw naszych uczestników, pokazanie możliwości spędzenia wolnego czasu w pozytywny sposób czyli bez alkoholu.

Podsumowując naszą dotychczasową pracę w projektach systemowych należy pamiętać o tym, że osoby uczestniczące w naszych projektach to przede wszystkim osoby borykające się z problemami niezaradności w życiu codziennym, którym brakuje wzorców i nie potrafią sobie radzić z problemami dnia codziennego, często borykając się z problemem uzależnień. Praca z takimi osobami niestety jest ciężka i długa, a efekty często są niewidoczne. Nawet jeśli jedna osoba zmieni swój styl życia i nawyki to jest to ogromnym sukcesem.

Dziękuję za uwagę

